

SMERNICE ZA MEDSEBOJNO SODELOVANJE NVO, MIZŠ IN MZZ na področju GLOBALNEGA UČENJA ter VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ

(Inačica: Smernice za medsebojno sodelovanje NVO, MIZŠ in MZZ za področje globalnega učenja za trajnostni razvoj)

(delovni osnutek na dan: 11. maj 2020)

1. UVOD IN UTEMELJITEV POTREBE

Republika Slovenija je leta 2015 pristopila k programu Združenih narodov z naslovom **Preoblikujmo naš svet: Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030**. Agenda 2030 je bila sprejeta kot akcijski načrt ukrepov za trajnostni razvoj za ljudi, planet Zemljo in blaginjo vseh. Agenda 2030 je bila sprejeta z zavedanjem, da je za utrditev miru in zagotavljanja svobode potrebno odpraviti revščino v vseh oblikah in razsežnostih, kar je tudi največji globalni izziv in nujni pogoj za trajnostni razvoj.

Agenda 2030 kot 4. cilj trajnostnega razvoja postavlja kakovostno izobraževanje in v podcilju 4.7 opredeljuje globalno učenje kot skupno nalogo: države morajo do leta 2030 poskrbeti, da bodo "vsi učenci pridobili znanje in spretnosti, potrebne za spodbujanje trajnostnega razvoja, tudi z izobraževanjem o trajnostnem razvoju in trajnostnem načinu življenja, človekovih pravicah, enakosti spolov, spodbujanju kulture miru in nenasilja, državljanstvu sveta ter spoštovanju kulturne raznolikosti in prispevka kulture k trajnostnemu razvoju."

Republika Slovenija je temu sledila pri oblikovanju in sprejemu ključnega razvojnega dokumenta države, **Strategije razvoja Slovenije do leta 2030**, ki jo je Vlada sprejela decembra 2017. Strategija kot osrednji cilj opredeljuje »zagotoviti kakovostno življenje za vse. Uresničiti ga je mogoče z uravnoteženim gospodarskim, družbenim in okoljskim razvojem, ki upošteva omejitve in zmožnosti planeta ter ustvarja pogoje in priložnosti za sedanje in prihodnje rodove. Na ravni posameznika se kakovostno življenje kaže v dobrih priložnostih za delo, izobraževanje in ustvarjanje, v dostojnem, varnem in aktivnem življenju, zdravem in čistem okolju ter vključevanju v demokratično odločanje in soupravljanje družbe.« Med strateškimi usmeritvami za doseg osrednjega cilja je prepoznano tudi učenje za in skozi vse življenje (vseživljenjsko učenje), s katerim je povezanih kar nekaj ciljev strategije: zdravo in aktivno življenje (1. cilj), znanje in spretnosti za kakovostno življenje in delo (2. cilj), kultura in jezik kot temeljna dejavnika nacionalne identitete (4. cilj), konkurenčen in družbeno odgovoren podjetniški in raziskovalni sektor (6. cilj), vključujoč trg dela in kakovostna delovna mesta (7. cilj), nizkoogljično krožno gospodarstvo (8. cilj) in učinkovito upravljanje in kakovostne javne storitve (12. cilj).

Strategija opredeljuje, da bomo 2. cilj (znanje in spretnosti za kakovostno življenje in delo) dosegli "z razvijanjem znanja in spretnosti za življenje in delo, z izboljšanjem bralne, matematične, digitalne in

finančne pismenosti, s spodbujanjem globalnega učenja in mednarodne vpetosti ter opolnomočenjem prebivalcev za uporabo najnovejših tehnologij in s tem zmanjševanjem digitalne vrzeli; z uveljavitvijo koncepta trajnostnega razvoja, aktivnega državljanstva in etičnosti kot enega od načel vzgoje in izobraževanja.”

Državni zbor je 26. septembra 2017 sprejel **Resolucijo o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije**, v kateri prepoznava vlogo globalnega učenja pri odpravi revščine in uresničevanju trajnostnega razvoja, za kar bo Republika Slovenija spodbujala aktivnosti globalnega učenja za razumevanje svetovnega dogajanja, njegovih vzrokov in posledic ter povezanosti lokalne in svetovne razsežnosti. Resolucija še posebej izpostavi potrebo, da se ozaveščanju javnosti o tem področju nameni posebno pozornost.

Strategija mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Republike Slovenije do leta 2030, ki jo je konec leta 2018 sprejela Vlada Republike Slovenije, v poglavju 8.1 Vloga nacionalnega koordinatorja določa, da bo Ministrstvo za zunanje zadeve posebno pozornost namenilo, *med drugim*, globalnemu učenju. V poglavju 9.1 Nevladne organizacije strategija ugotavlja, da so nevladne organizacije "pomemben partner Slovenije pri načrtovanju, kar pomeni tudi njihovo sodelovanje pri oblikovanju politik in strateških dokumentov, izvajanju in spremljanju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči ter pri ozaveščanju javnosti in globalnem učenju." Na podlagi tega Strategija tudi določa, da bo Slovenija "tudi v prihodnje krepila zmogljivosti nevladnih organizacij s področja mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči ter ozaveščanja in globalnega učenja ter spodbujala njihovo prijavljanje na razpise mednarodnih organizacij." (cf. Dodatek 1)

Konec leta 2019 so udeleženci in udeleženke dogodka »Envision 4.7« mreže Bridge 47, v Helsinkih sprejeli **Kažipot, kako krepiti cilj trajnostnega razvoja 4.7**. Evropsko unijo, Svet Evropske unije in evropske države so pozvali, da postanejo pionirji v sprejemanju ter izvajanju politik, ki spoštujejo človekove pravice in naslavljajo ključne globalne izzive 21. stoletja, kot so podnebne spremembe, revščina, neenakost, izčrpavanje virov ter kakovost življenja. Pri sprejemanju takšnih politik predvidevamo izvajanje transformativnega učenja za trajnostni razvoj kot procesa vseživljenjskega učenja in splošnega dobrega, ki spodbuja spremembe ter potrebni razvoj posameznikov, skupnosti in sistemov. Transformativno učenje vzgaja angažirane, aktivne in kritične učenke in učence ter gradi konstruktivne in demokratične pristope k različnosti. Transformativno učenje za trajnostni razvoj s strani sodelujočih zahteva tako učenje kot pozabljanje, saj je vpeto v in se odziva na lokalne kontekste.

Ukrepi za doseganje podcilja trajnostnega razvoja 4.7 so bistvenega pomena pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja, saj pomagajo ljudem, skupnostim ter državnim in nevladnim deležnikom v celoti prevzeti svoje odgovornosti, ki jih imajo kot akterji v enem soodvisnem svetu[3]. V Evropi ti ukrepi vključujejo naslavljanje globalnih vprašanj, ki so neposredno povezana z našimi lokalnimi konteksti, in raziskovanje, kako lahko kot posamezniki in posameznice in kot družba ukrepamo pri obravnavanju širših vprašanj in reševanju kompleksnih težav.

Istega leta je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport pričelo s procesom nove **Bele knjige, strateškega dokumenta za razvoj vzgoje in izobraževanja v naslednjem desetletju**. S tem bi prišlo do nadgradnje predhodne Bele knjige iz leta 2011, ki je med ključnimi usmeritvami opredelila znanje v družbi znanja in trajnostni razvoj in prepoznala, "da se vzgoja in izobraževanje v Sloveniji vključujeta v okviru vedno večje globalne povezanosti in soodvisnosti, zato je potrebno v šolski sistem vključiti tudi prvine globalne vzgoje na vse ravni izobraževanja«, kot pomembne prvine globalne vzgoje pa navaja vzgojo za človekove pravice, za enakost, za mir, za medije, medkulturno razumevanje in za trajnostni razvoj."

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je pričelo s procesom posodobitve **smernic Vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj**, ki se bo zaključil v začetku leta 2022. Proces posodobitve omogoča tvorno in kreativno sodelovanje med obema konceptoma, kakor tudi okrepljeno sodelovanje med akterji globalnega učenja in VITR.

Potreba po pripravi Smernic za globalno učenje in vzgojo in izobraževanje za trajnostni razvoj (VITR) je bila zelo jasno izražena na [1. Nacionalnem forumu](#) o globalnem učenju ter vzgoji in izobraževanju za trajnostni razvoj, ki so ga organizirali Ministrstvo za zunanje zadeve (MZZ), Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) skupaj s partnerji, med katerimi je bila tudi platforma SLOGA. Forum je bil del programa podpore mreže [GENE](#), ki ga sofinancira Evropska komisija.

V procesu priprave smernic za področje globalnega učenja je platforma SLOGA v drugi polovici 2019 naročila pripravo "[Analize področja globalnega učenja v Sloveniji s priporočili za nadaljnjo krepitev področja](#)". Izbrana raziskovalka, Jana Arbeiter, predstavnica Centra za mednarodne odnose pri Fakulteti za družbene vede (FDV), je pripravila dokument, katerega namen je boljše razumevanje pomena globalnega učenja na nacionalni in lokalni ravni na področju izobraževanja odraslih, kot tudi različnih vsebinskih področjih, kot je izobraževanje za trajnostni razvoj, izobraževanje o človekovih pravicah, izobraževanje za globalno državljanstvo, itd.

V začetku februarja 2020 je na MIZŠ potekal posvet s predstavitevjo analize in priporočil na področju globalnega učenja in VITR, v okviru katerega je predstavnik MIZŠ napovedal prevzem koordinativne vloge, kot tudi aktualne procese v letih do 2022. Predstavnik MZZ pa je tudi podal zavezo k nadaljnji podpori promocije procesa globalnega učenja.

Pri oblikovanju teh smernic izhajamo iz definicije globalnega učenja, ki jo je pripravila Delovna skupina za globalno učenje platforme SLOGA v letu 2008:

"Učenje za globalno uravnoteženo sobivanje oz. krajše GU je vseživljenjski proces učenja in delovanja, ki poudarja soodvisnost in posameznikovo vpetost v globalno dogajanje. Cilj tovrstnega učenja so globalno odgovorni in aktivni posamezniki ter skupnosti. GU je proces spodbujanja posameznikov in skupnosti za lastno angažiranje ter delovanje na področju razreševanja ključnih skupnih izzivov človeštva. V ta namen je potrebno razvijanje formalnih in neformalnih programov izobraževanja ter učenja, ki bodo temeljili na razvijanju sposobnosti kritičnega mišljenja in drugih osebnostnih ter družbenih veščin. Tako izobraženi in usposobljeni aktivni državljani lahko z lastnim delovanjem ter delovanjem v okviru raznih organizacij prispevajo k bolj pravičnim in trajnostnim ekonomskim, socialnim, okoljskim ter na človekovih pravicah temelječih državnim in mednarodnim politikam."

Globalno učenje razumemo kot našo skupno naložbo v prihodnost, naš prispevek k zmanjšanju revščine in neenakosti, za trajnostni razvoj z gospodarskega, družbenega in okoljskega vidika ter v spoštovanje človekovih pravic. Pri globalnem učenju gre za transformativno učenje in razumevanje sveta, v katerem živimo in posledično za sprejemanje odločitev, ki lahko prispevajo k boljšemu svetu. Globalno učenje daje velik poudarek vsem oblikam izobraževanja: formalnemu, neformalnemu in priložnostnemu.

1.1 Namen smernic

Te smernice so namenjene krepitvi umeščanja globalnega učenja v formalnem, neformalnem in priložnostnem učenju v Republiki Sloveniji in krepitvi presečnih vsebin z vzgojo in izobraževanjem za trajnostni razvoj. Smernice naj bi dodatno spodbudile in okrepile sodelovanje Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, kot tudi Ministrstva za zunanje zadeve k sodelovanju z nevladnimi organizacijami, aktivnimi na področju globalnega učenja in VITR. Nevladne organizacije so del civilne družbe, ki v skladu z mednarodnimi standardi predstavljajo pomembnega sogovornika navedenim ministrstvom, kot tudi drugim vladnim in nevladnim akterjem na področju formalnega in neformalnega izobraževanja.

V pripravljalnem procesu so bile ugotovljene številne potrebe, ki jih je potrebno izpostaviti, saj na njih temeljijo pričujoče smernice:

- **Potreba po jasnejši in celovitejši konceptualizaciji globalnega učenja (2008) ter VITR (2007)**, saj sta obe definiciji rahlo zastareli, hkrati pa ne nujno odražata ideje Agende za trajnostni razvoj do leta 2030 in ciljev trajnostnega razvoja. V okviru tega bo potrebno razmisliti, kako oba koncepta združiti oz. poiskati stične točke, ki bi jih izvajalci lažje umeščali v izobraževalni proces.
- **Politična volja akterjev po medsektorskem sodelovanju** in povezovanju vladnih ter nevladnih organizacij na tem področju.
- **Potreba po institucionalizirani koordinacijski skupini**, ki bi vključevala ključne javne (vladne) akterje (ministrstva, javni zavodi itd.), nevladne akterje, akademsko sfero in predstavnike učiteljev.
- **Jasna opredelitev, kdo je ključni akter**, ki bi prevzel vodenje institucionalizirane koordinacijske skupine, kar je povezano s politično voljo, pristojnostmi, interesi in željo po jasnejši ureditvi področja globalnega učenja.
- **Priprava akcijskega načrta oz. strategije**, ki bi služila kot orodje za poenoteno in jasno določeno delovanje na področju globalnega učenja za vse akterje. Prav tako bi takšen dokument lahko pomagal pri jasnejši določitvi ciljev, ki jih z globalnim učenjem v Sloveniji želimo doseči.
- **Jasna umestitev globalnega učenja v aktualne nacionalne strateške dokumente**, kot je nastajajoča Bela knjiga in drugi dokumenti na področju vzgoje ter izobraževanja.
- **Redno izobraževanje pedagoških in strokovnih delavcev v vzgoji ter izobraževanju**, študentov in dijakov, ki se izobražujejo za delo na področju vzgoje in izobraževanja, ter drugih strokovnih služb v javnih institucijah idr.

1.2 Spodbujanje sodelovanja med NVO, MIZŠ in MZZ

NVO, ki delujejo na področju globalnega učenja že sodelujejo z nekaterimi slovenskimi osnovnimi in srednjimi šolami, katere v okviru različnih izvajanih programov podpirajo s konkretnimi primeri dobrih praks na področju globalnega učenja. NVO tudi pomenijo vez do civilne družbe in lokalnih skupnosti v državah v razvoju, pri čemer opozarjajo na nujne potrebe slednjih, da bi kot en svet vsi lahko živeli bolj dostojno življenje.

Hkrati imajo NVO pomembno vlogo zagovornika (globalnega) javnega interesa pri čemer pa izvršujejo tudi nalogo kritičnega opozarjanja na nesprejemljive prakse spodbujanja in/ali širjenja stereotipov. Na področju združevanja NVO ima posebno vlogo njihova platforma SLOGA, ki si prizadeva za redno in kontinuirano izmenjavo stališč glede razvoja področja in aktivnosti sodelovanja.

2. CIVILNI DIALOG

Sodelovanje NVO v civilnem dialogu med MIZŠ in MZZ na področju globalnega učenja poteka predvsem na naslednjih ravneh:

- **Strukturirani in redni dialog med MIZŠ, MZZ in NVO**
Z namenom zagotavljanja jasnejše in celovitejše konceptualizacije globalnega učenja in VITR v smeri večjega odražanja ideje Agende za trajnostni razvoj do leta 2030 in ciljev trajnostnega razvoja v nacionalnih politikah izobraževanja, je smiselno voditi reden in formaliziran dialog med MIZŠ, MZZ in NVO. S tem namenom bi med omenjenimi akterji vsaj enkrat letno potekale medsebojne konzultacije, kjer bi se obravnavala aktualna vprašanja s področja izvajanja globalnega učenja in VITR.
- **Sodelovanje NVO pri pripravi strateških dokumentov oz stališč**
Potrebno je poudariti pomen vključevanja prispevkov NVO ob pripravi strateških dokumentov oz. stališč RS do na ravni EU oz globalni ravni pripravljajočih strateških dokumentov. Platformo NVO se vključi v razpravo ob pripravi strateških dokumentov ali stališč in sicer na način, ki bo skladno s primeri dobrih praks NVOjem omogočal ustrezen odziv. Obe ministrstvi si bosta prizadevali za vključevanje NVO v pripravo stališč do aktualnih tem.
- **Udeležba NVO na konferencah**
Skladno z možnostmi se poskuša zagotoviti vključitev predstavnika NVO v slovenske delegacije na večjih relevantnih mednarodnih konferencah, skladno z razumevanjem, da močna civilna družba predstavlja pomemben element za razvoj in delovanje demokracije v družbi. Strokovnjake iz vrst NVO na področju globalnega učenja in VITR se obravnava pod enakimi pogoji kot ostale strokovnjake.

2.1 Izvajanje programov in projektov

NVO so prepoznane kot eden izmed izvajalcev aktivnosti na področju globalnega učenja in VITR. Njihova vloga je še posebej pomembna v okviru neformalnega izobraževanja, kjer slednja predstavlja eno od oblik kontinuiranega usposabljanja vseh starostnih skupin s spodbujanjem krepitve kompetenc boljšega razumevanja celotnega sveta in naše medsebojne soodvisnosti še posebej na področjih promocije človekovih pravic, krepitve enakopravnosti spolov, opolnomočenja ranljivih družbenih skupin, še posebej žensk, skrbi za dobrobit otrok, zdravje, okolje in druge družbene dejavnosti.

2.1.1 (So)financiranje projektov NVO

MIZŠ in MZZ si bosta v okviru svojih programov in razpoložljivih sredstev prizadevala za objavljanje javnih razpisov, v okviru katerih bosta podpirala izvajanje projektov in programov NVO na področju

globalnega učenja in VITR. Obe ministrstvi si bosta tudi prizadevali za sofinanciranje projektov NVO na področju globalnega učenja in ozaveščanja javnosti, ki so bili izbrani in sofinancirani v okviru programov EU. Namen tovrstnih razpisov je spodbujanje NVO za sodelovanje na razpisih s področja globalnega učenja in VITR, financiranih s strani EU in izboljšanje možnosti slovenskih NVO za njihovo vključevanje v mednarodne projekte.

2.1.2 (So)financiranje programov platforme NVO

MIZŠ in MZZ si bosta v okviru razpoložljivih sredstev prizadevala za možnosti sofinanciranja programov platforme NVO, ki igra pomembno vlogo pri krepitvi in povezovanju NVO, zagovorniških aktivnostih, ozaveščanju javnosti na področju globalnega učenja. Platforma NVO si prizadeva za krepitev usposobljenosti NVO in sodeluje v posvetovalnih postopkih MIZŠ in MZZ. Hkrati si prizadeva za uveljavljanje tudi drugih mednarodno sprejetih vrednot, predvsem glede spoštovanja človekovih pravic, socialne vključenosti, okoljske trajnosti ter enakosti po spolu.

2.2 Cilji in ukrepi krepitve globalnega učenja in VITR

Smernice določajo naslednje cilje za krepitev globalnega učenja in VITR:

1. uresničitev mednarodno sprejetih zavez na področju globalnega učenja in VITR;
2. okrepiti stične točke med konceptoma globalnega učenja in VITR z namenom krepitve vzajemnega razumevanja in jasnosti;
3. okrepiti poznavanje pomena področja globalnega učenja in VITR pri odločevalcih in splošni javnosti;
4. okrepiti institucionalni okvir za področje globalnega učenja in VITR;
5. izboljšati sodelovanje večsektorski dialog med akterji;
6. oblikovati skupen program dejavnosti za krepitev področja in sodelovanje akterjev globalnega učenja in VITR;
7. okrepiti zmogljivosti pedagoških in drugih akterjev za načrtovanje, izvajanje, spremljanje in vrednotenje dejavnosti globalnega učenja in VITR na vseh ravneh formalnega, neformalnega in priložnostnega izobraževanja.

Za doseganje teh ciljev si bodo akterji globalnega učenja in VITR za uresničitev namena teh smernic, prizadevali za usklajeno in skladno izvajanje naslednjih ukrepov:

1. nadaljevanje dejavnosti za prevajanje konceptualne raznolikosti na področju globalnega učenja in VITR;
2. vzdrževanje rednega dialoga med akterji globalnega učenja in VITR v obliki problemskih konferenc, delavnic in drugih oblik vzpostavljanja odprtega prostora (Open Space metode) za izmenjavo izkušenj - predvidoma na vsaki 2 leti bo eden od akterjev organiziral Nacionalni forum o globalnem učenju in VITR;
3. okrepitev raziskovalnih dejavnosti na področju globalnega učenja in VITR glede uspešnosti in učinkovitosti izvedenih dejavnosti v formalnem, neformalnem in vseživljenjskem učenju;
4. ustanovitev nacionalne večsektorske koordinacijske skupine za krepitev globalnega učenja in VITR v formalnem, neformalnem in priložnostnem izobraževanju;

5. priprava nacionalne *strategije globalnega učenja za trajnostni razvoj* za usklajeno delovanje identificiranih akterjev ob upoštevanju rezultatov posodobitve smernic za VITR;
6. umestitev globalnega učenja in VITR v aktualne nacionalne strateške dokumente, kot je nastajajoča Bela knjiga in drugi dokumenti na področju vzgoje ter izobraževanja;
7. oblikovanje programa rednega izobraževanja pedagoških in strokovnih delavcev v vzgoji ter izobraževanju;
8. vključitev globalnega učenja in VITR v kurikulum izobraževalnega procesa za študente in dijake, ki se izobražujejo za delo na področju vzgoje in izobraževanja, ter drugih strokovnih služb v javnih institucijah;
9. redno spremljanje in vrednotenje izvajanja globalnega učenja in VITR;
10. spodbujanje izobraževanja in ozaveščanja strokovne in splošne javnosti o pomenu in koristih globalnega učenja in VITR.

3. PRESEČNE VSEBINSKE USMERITVE ZA GLOBALNO UČENJE IN VITR

Globalno učenje in VITR pri oblikovanju dejavnosti učenja gradita na naslednjih načelih:

- celovito in holistično
- temelječe na vrednotah človekovih pravic
- skrbno zasnovano - glede na konteksta in z njim povezano vrednotenje
- se izvaja v okviru pedagogike, osredotočene na učence
- zasnovano za razvijanje kritičnega mišljenja in razumevanja raznolikosti
- usmerjeno k problemom
- vključujoče v procesu in pri ciljih, ki so dokončno usmerjeni k transformativnemu učenju

Globalno učenja in VITR si, skladno z usmeritvami UNESCO, prizadevata, da so učeči se:

1. obveščeni in kritično pismeni:
 - a. poznajo lokalna, nacionalna in globalna vprašanja, sisteme upravljanja ter strukture
 - b. razumejo medsebojno odvisnost in povezave svetovnih in lokalnih problemov
 - c. razvijajo spretnosti za kritično poizvedovanje in analizo
2. družbeno povezani, s spoštovanjem drugačnosti
 - a. gojijo in upravljajo identitete, odnose in občutek pripadnosti
 - b. delijo vrednote in odgovornosti, ki temeljijo na človekovih pravicah
 - c. razvijajo stališča, v katerih cenijo in spoštujejo razlike ter drugačnost
3. etično odgovorni in angažirani
 - a. razvijajo ustrezne spretnosti, vrednote, prepričanja in stališča
 - b. izkazujejo osebno in družbeno odgovornost za miroljuben in trajnosten svet
 - c. razvijajo motivacijo in pripravljenost skrbeti za skupno dobro

Na ravni formalnega izobraževanja v vzgojno-izobraževalnih ustanovah presečne usmeritve uresničujemo z/s:

- medpredmetnim povezovanjem oziroma prepletanjem dejavnosti, učnih vsebin in problemsko ter projektno naravnostjo pouka;
- vnašanje globalne dimenzije v obstoječe učne načrte;
- navajanjem otrok/učencev/dijakov na celostno, sistemsko, samostojno, objektivno, stvarno in kritično mišljenje;
- razvijanjem demokratičnih vrednot in demokratičnih metod vplivanja na družbeni in gospodarski razvoj;
- motiviranjem in opogumljanjem otrok/učencev/dijakov za dejavno, aktivno državljanstvo ter s spodbujanjem prepričanja, da je mogoče tudi z osebnimi odločitvami in z majhnimi koraki v pravo smer veliko prispevati k trajnostnemu razvoju;
- sodelovanjem z nevladnimi organizacijami pri izvajanju aktivnosti in projektov globalnega učenja.

4. VELJAVNOST SMERNIC

Smernice, ki so bile pripravljene na podlagi dobre prakse že dalj časa veljavnih smernic med MZZ in NVO na področju MRS in MHP, so živ dokument do leta 2030, ki se bo na podlagi rednih letnih posvetovanj med MIZŠ, MZZ in NVO v prihodnosti dopolnjeval skladno s skupaj identificiranimi potrebami, napredku na področju pridobljenimi izkušnjami in doseženimi rezultati. Po vsakem nacionalnem forumu za globalno učenje in VITR jih bosta MIZŠ in MZZ v sodelovanju s Platformo NVO pregledala in ocenila njihovo izvajanje. Pri sodelovanju na področju globalnega učenja in VITR se k sodelovanju po potrebi povabi tudi druga ministrstva.

Smernice so nastale v sklopu dejavnosti projekta Trajnostno. Lokalno. Globalno., ki ga sofinancira Ministrstvo za zunanje zadeve republike Slovenije. Vsebina smernic ne predstavlja uradnega stališča Vlade Republike Slovenije.

Dodatek 1

Ekstrakt iz Strategije mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Republike Slovenije do leta 2030, ki jo je konec leta 2018 sprejela Vlada Republike Slovenije

"10.2 GLOBALNO UČENJE

Slovenija prepoznava vlogo globalnega učenja¹ pri odpravi revščine in neenakosti, doseganju trajnostnega razvoja ter vzgoji globalno odgovornih, aktivnih in solidarnih državljanov. Globalno učenje je vseživljenjski proces učenja in delovanja, ki poudarja kompleksno soodvisnost dejanj in dogajanja v svetu ter posameznikovo vpetost v globalno dogajanje. V tem kontekstu globalno učenje predstavlja pomembno komponento mednarodnega razvojnega sodelovanja, zato ga bo nacionalni koordinator mednarodnega razvojnega sodelovanja v tesnem sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za izobraževanje, še naprej spodbujal in krepil. S tem bo Slovenija uresničevala tudi podcilj trajnostnega razvoja 4.7., v skladu s katerim naj bi do leta 2030 poskrbeli, da bodo vsi učenci pridobili znanje in spretnosti, potrebne za spodbujanje trajnostnega razvoja, tudi z izobraževanjem o trajnostnem razvoju in trajnostnem načinu življenja, človekovih pravicah, enakosti spolov, spodbujanju kulture miru in nenasilja, državljanstvu sveta ter spoštovanju kulturne raznolikosti in prispevka kulture k trajnostnemu razvoju

V ta namen je treba razvijati formalne in neformalne programe izobraževanja in učenja za mlade in odrasle, ki bodo temeljili na razvijanju sposobnosti kritičnega mišljenja ter spodbujanju dejavnega in odgovornega vključevanja v ožjo in širšo (nacionalno in globalno) skupnost. Tako izobraženi in usposobljeni aktivni državljanji lahko z lastnim delovanjem prispevajo k zmanjševanju revščine in neenakosti, trajnostnemu razvoju z gospodarskega, družbenega in okoljskega vidika ter k spoštovanju človekovih pravic. Globalno učenje vključuje izobraževanje za trajnostni razvoj, vključno s pomenom varovanja okolja in enakosti spolov, izobraževanje za človekove pravice, izobraževanje za mir in preprečevanje konfliktov ter medkulturno izobraževanje.

Dolgoročni cilj delovanja na področju globalnega učenja je, da slovenski državljanji poznajo temeljne vzroke in posledice dogajanja v svetu, kot so revščina, lakota, neenakost in podnebne spremembe, pa tudi mednarodne zaveze na področju trajnostnega razvoja, ter so aktivni pri udeležanju pravičnejšega in trajnostnega razvoja. Obstoječe instrumente vključevanja vsebin globalnega učenja v formalno in neformalno izobraževanje je v prihodnje treba bolje povezati, celovito spremljati in ustrezno posodabljati. Pri tem je ključnega pomena redno izobraževanje pedagoških delavcev, tako v okviru začetnega izobraževanja kot del visokošolskih pedagoških programov kot v okviru sistema nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju. Aktivnosti na področju globalnega učenja bodo usmerjene v doseganje naslednjih rezultatov:

- prepoznavanje pomena koncepta globalnega učenja na nacionalni ravni oziroma opredelitev globalnega učenja v odnosu do drugih podobnih konceptov, vključno z Agendo 2030, med vsemi ključnimi deležniki na tem področju;
- pregled Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport nad vsemi deležniki, ki izvajajo aktivnosti globalnega učenja v okviru formalnega šolskega sistema;
- ozaveščeni in usposobljeni strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju za poučevanje vsebin globalnega učenja, vključno z izobraževanjem odraslih.

¹ Za področje globalnega učenja so v uporabi različni izrazi: globalno učenje, globalno državljanstvo, globalna vzgoja in podobno.

- Ministrstvo za zunanje zadeve, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstvo za okolje in prostor, Služba Vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko in Urad Slovenske nacionalne komisije za UNESCO si bodo prizadevali za povezovanje konceptov, dejavnosti in resorskih politik na področju globalnega učenja ter vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj. Poudarek bo na okrepljenem sodelovanju z vsemi deležniki, ki se v Sloveniji ukvarjajo s tem področjem. V ta namen bo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport do leta 2020 vzpostavilo medresorsko delovno skupino na področju vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj, ki bo obravnavala tudi področje globalnega učenja.
- Ministrstvo za zunanje zadeve, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstvo za okolje in prostor, Urad Slovenske nacionalne komisije za UNESCO, javni zavodi na področju izobraževanja po 28. členu Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja² ter nevladne organizacije bodo posebno pozornost posvetili kakovostnemu izobraževanju in usposabljanju tistih, ki bodo pridobljena znanja prenašali naprej vsem družbenim skupinam, tako na formalni kot neformalni ravni, med drugim z uvrstitvijo globalnega učenja v vsebine njihovih izobraževanj in usposabljanj.
- Ministrstvo za zunanje zadeve bo v sodelovanju z vsemi deležniki spodbujalo različne pristope pri izvajanju aktivnosti na tem področju in kontinuirano podpiralo delovanje nevladnih organizacij na tem področju."

² Uradni list Republike Slovenije, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 – popr. in 25/17 – ZVAJ.